

Utbildningsdepartementet

Högskoleverket
Box 7851
103 99 Stockholm

Uppdrag att kartlägga rankning av universitet och högskolor

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Högskoleverket att kartlägga och analysera system för rankning av universitet och högskolor. Högskoleverket ska inom uppdraget studera

- olika rankningsaktörer, såsom akademiska aktörer, politiska aktörer, statliga myndigheter, privata aktörer och aktörer inom media,
- olika syften med rankningar, såsom konsumentupplysning till studenter och andra intressenter samt universitetens och högskolornas behov av varumärkesuppbyggnad,
- rankningars olika inriktningar, till exempel utbildning eller forskning, hela lärosäten eller avgränsade utbildningar, arbetsmarknadsaspekter samt studiesociala faktorer,
- olika metoder, indikatorer och tidsperspektiv för rankning samt konsekvenser av val av metod, indikatorer och tidsperioder,
- rankningars eventuella påverkan på studenters val av högre utbildning,
- skillnader och likheter mellan kvalitetsutvärdering och rankning,
- för- och nackdelar med rankning som drivkraft i kvalitetsutvecklingen av högre utbildning, och
- trender internationellt inom utvecklingen av rankningssystem.

Högskoleverket ska utifrån den genomförda kartläggningen och analysen bedöma förutsättningarna samt för- och nackdelarna med ett system för rankning av svenska universitet och högskolor samt utbildningar.

Uppdraget ska fokusera på utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, men även forskning ska beaktas.

Högskoleverket ska i uppdraget samråda med Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande och Verket för innovationssystem.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 15 november 2008.

Bakgrund

Olika former av rankning av universitet och högskolor har på senare tid väckt alltmer intresse. Internationellt har framför allt Academic Ranking of World Universities av Jiao Tong-universitetet i Shanghai och Times Higher Education Supplement, som båda fokuserar på lärosätenas forskning, dragit till sig uppmärksamhet. I många länder görs även nationella rankningar av lärosäten.

I USA har rankning av universitet genomförts av flera aktörer sedan början av 1980-talet, medan rankning i Sverige har en kortare historia. Under senare år är det framför allt Sydsvenska industri- och handelskammaren som årligen har genomfört rankning av universitet och högskolor. Det finns även andra exempel där en specifik fråga lyfts fram och utgjort grund för rangordning av lärosäten. Det har gällt t.ex. etablering på arbetsmarknaden eller näringslivsanknytning av utbildning.

I stort sett all rankning syftar till att rangordna universitet och högskolor. Men det förekommer även alternativa rankningssystem. Tyska Centrum für Hochschulentwicklung (CHE) publicerar årligen 25 indikatorer som inte vägs samman till ett samlat resultat per lärosäte. I stället presenteras resultaten bl.a. på en hemsida där presumtiva studenter kan sortera lärosäten efter vilka indikatorer man själv anser vara av vikt. För varje indikator delar CHE upp lärosätena i tre grupper, eftersom skillnaden mellan olika utfall inte är tillräckligt stort för att motivera en numerisk rangordning. En liknande metod används i Storbritannien i Teaching Quality Information (TQI) som genomförs på uppdrag av The Higher Education Funding Council for England.

Kritiken mot rankningslistor har framför allt gällt svårigheten att bedöma ett lärosätes placering där viktade indikatorer summeras till ett sammanräknat resultat. Av de två internationella rankningslistor som har fått mest uppmärksamhet bygger till exempel rankningen från Shanghai Jiao Tong University till 90 procent på forskningsresultat i form av citeringar och publiceringar, medan Times Higher Education Supplement endast till 20 procent tar hänsyn till citeringar och publiceringar. I den senare läggs i stället störst vikt vid hur lärosätet uppfattas av kollegor genom enkäter. Times Higher Education Supplement har även kritiserats för att de indikatorer man använder för att bedöma utbildning inte mäter den egentliga kvaliteten i utbildning,

utan kringfaktorer som t.ex. antal lärare per student och andelen internationella studenter. Denna kritik har även riktats mot flera svenska rankingar. Internationella rankingslistor som fokuserar på utbildningens kvalitet saknas i dag.

Skälen för regeringens beslut

Rankning har i flera länder motiverats med att blivande studenter behöver få kännedom om kvalitetsskillnader mellan lärosäten för att på så sätt stimulera konkurrens och ge studenterna bättre beslutsinformation när de ska välja lärosäten och utbildning. Även företag och arbetsgivare har setts som en målgrupp då rankning kan vara ett hjälpmedel för att rekrytera studenter från de lärosäten som har högst kvalitet.

Att studera på högskolan innebär en stor investering i både tid och pengar för individen. Därför måste den sökande kunna ställa höga krav på relevant och allsidig information om den utbildning som är av intresse. För att underlätta studenternas val måste det göras tydligare vilka kvalitetsskillnader som finns mellan utbildningar vid olika lärosäten. Detta kan också stimulera lärosätena att ytterligare utveckla kvaliteten på sina utbildningar.

I syfte att öka kunskapen om i vilken utsträckning rankning kan öka studenters tillgång på relevant information om skillnader i kvalitet mellan olika utbildningar och lärosäten i Sverige bör Högskoleverket ges i uppdrag att kartlägga och analysera olika aspekter av rankning.

På regeringens vägnar

Lars Leijonborg

Per Magnusson

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SF
Jordbruksdepartementet/ELT
Universitet och högskolor
Sveriges Lantbruksuniversitet
Vetenskapsrådet
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
Verket för innovationssystem
Sveriges Universitetslärarförbund
Sveriges universitets- och högskoleförbund
Sveriges förenade studentkårer